

BS/107/2013

WIĘZI RODZINNE

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2013 roku



Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

- ✓ Większość Polaków ma poczucie terytorialnej bliskości z mieszkającymi osobno innymi członkami swojej rodziny. Niemal trzy czwarte badanych (71%) twierdzi, że ich najbliżsi krewni mieszkają stosunkowo blisko nich – w jednej miejscowości, gminie lub w różnych miejscowościach, ale niezbyt od siebie odległych.
- ✓ Osobiste spotkania z rodziną mają dla Polaków niezmiennie istotne znaczenie. Trzy czwarte badanych mających rodziców (75%) spotyka się z nimi przynajmniej raz w tygodniu. Dwie trzecie dziadków (67%) minimum raz na siedem dni widuje swoje wnuki, a 64% rodziców równie często spotyka się ze swoimi dorosłymi dziećmi, które mieszkają osobno. Dość częste są też osobiste kontakty z teściami, własnym rodzeństwem oraz dziadkami.
- ✓ Polacy nierzadko utrzymują przyjacielskie relacje z członkami swoich rodzin. Aż 90% ankietowanych deklaruje, że ma zażyłe kontakty przynajmniej z jednym ze swoich krewnych, przy czym prawie połowa (45%) za bliskie sobie uważa od pięciu do dziesięciu osób z rodziny, a jedna ósma (13%) deklaruje, że wśród krewnych ma co najmniej jedenaścioro przyjaciół.
- ✓ Spotkania z rodziną odbywają się nie tylko z okazji świąt czy uroczystości rodzinnych. Zdecydowana większość Polaków utrzymuje osobiste kontakty z bliskimi także bez specjalnej okazji – w dni powszednie (80%) oraz w soboty i niedziele (78%), a ponad dwie trzecie (67%) spędza z rodziną długie weekendy, urlopy lub wakacje.

Rodzina, jak wynika z deklaracji, stanowi niezmiennie podstawową wartość w polskim społeczeństwie, a szczęście rodzinne Polacy przedkładają nad wszelkie inne cele i dążenia¹. Niemniej jednak zmieniają się preferowane oraz realizowane modele życia rodzinnego, a samo rozumienie rodziny nie jest już tak jednoznaczne jak kiedyś². W związku z tym nasuwa się pytanie, czy zmiany w dziedzinie życia małżeńsko-rodzinnego, wzmożona od czasu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej emigracja zarobkowa, a także upowszechnienie się komunikacji wirtualnej kosztem realnej wpływają na relacje wewnątrzrodzinne.

Sondaże nie są wprawdzie najlepszym narzędziem do badania więzi międzyludzkich, jednak pozwalają na uchwycenie pewnych ich przejawów, takich jak częstość i okoliczności osobistych kontaktów z krewnymi czy też deklarowana siła związku z członkami rodziny, wyrażająca się np. w liczbie osób w rodzinie, z którymi utrzymuje się bliskie, przyjacielskie relacje. Po niemal sześciu latach ponownie zapytaliśmy ankietowanych o te właśnie kwestie³.

BARIERY PRZESTRZENNE

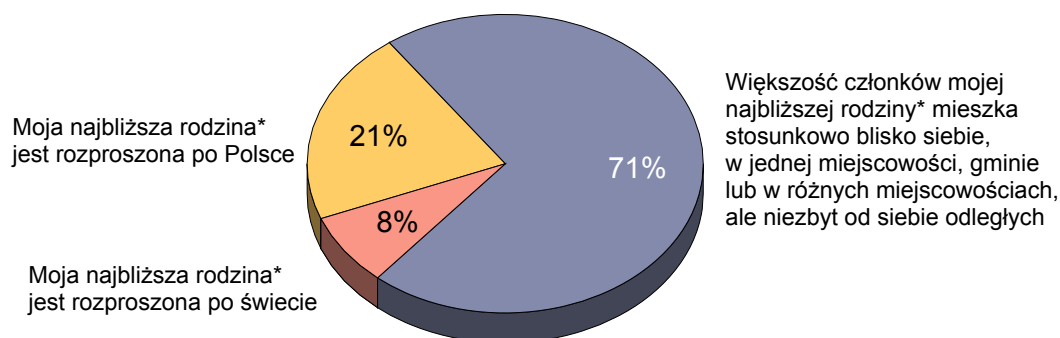
Stosunkowo niski w naszym kraju poziom mobilności sprawia, że większość Polaków niezmiennie ma poczucie terytorialnej bliskości z mieszkającymi osobno innymi członkami swojej rodziny. Niemal trzy czwarte badanych (71%) twierdzi, że ich najbliżsi krewni (rodzice, teściowie, dzieci, rodzeństwo, dziadkowie i wnuki) mieszkają stosunkowo blisko nich – w jednej miejscowości, gminie lub w różnych miejscowościach, ale niezbyt od siebie oddległych. Co piąty respondent (21%) deklaruje, że jego rodzina jest rozproszona po Polsce, a co dwunasty (8%) – że po świecie.

¹ Zob. komunikat CBOS „Rodzina – jej współczesne znaczenie i rozumienie”, marzec 2013 (oprac. R. Boguszewski).

² Tamże.

³ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (278) przeprowadzono w dniach 4–11 lipca 2013 roku na liczącej 1005 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. KTÓRE Z PONIŻSZYCH OKREŚLEŃ NAJLEPIEJ CHARAKTERYZUJE PANA(I) RODZINĘ?



* Rodzice, teściowie, dorosłe dzieci, moje rodzeństwo, rodzeństwo współmałżonka, dziadkowie, wnuki

Poczucie terytorialnej koncentracji rodziny mają przede wszystkim ludzie młodzi, zwłaszcza uczniowie i studenci, a ponadto rolnicy i prywatni przedsiębiorcy. Z kolei o rozproszeniu rodziny (po kraju lub po świecie) nieco częściej niż inni mówią badani mający 45 lat i więcej, zwłaszcza emeryci, a ponadto mieszkańcy dużych miast, osoby źle oceniające swoją sytuację materialną, a także respondenci zarówno w ogóle niepraktykujący religijnie, jak i uczestniczący w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu (zob. tabele aneksowe).

Porównanie wyników sondaży realizowanych od roku 1999 pozwala stwierdzić, że Polacy niezmiennie deklarują przestrzenną bliskość ze swoimi krewnymi. Trzeba jednak zaznaczyć, że nieznacznie przybywa osób, których członkowie rodziny są rozproszeni po świecie, a nieco ubywa tych, których najbliższa rodzina mieszka w różnych regionach Polski.

Tabela 1

Które z poniższych określeń najlepiej charakteryzuje Pana(i) rodzinę?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	VIII 1999	XII 2003	XII 2007	VII 2013
	w procentach			
Większość członków mojej najbliższej rodziny* mieszka stosunkowo blisko siebie, w jednej miejscowości, gminie lub w różnych miejscowościach, ale niezbyt od siebie oddalonych	70	70	72	71
Moja najbliższa rodzina* jest rozproszona po całej Polsce	24	23	20	21
Moja najbliższa rodzina* jest rozproszona po świecie	6	6	7	8
Nie mam rodziny**	0	1	1	0

* Rodzice, teściowie, dorosłe dzieci, moje rodzeństwo, rodzeństwo współmałżonka, dziadkowie, wnuki
 ** O braku bliskiej rodziny mówiło w 1999 roku 6 osób, w 2003 roku – 9 osób, w 2007 roku – 7 osób, a w 2013 roku – 4 osoby

OSOBISTE SPOTKANIA

Z deklaracji badanych wynika też, że mimo rozpowszechnienia nowych technologii, które umożliwiają zarówno telefoniczne, jak i internetowe kontakty międzyludzkie, osobiste spotkania z rodziną i przyjaciółmi niezmiennie mają dla Polaków istotne znaczenie. Trzy czwarte badanych mających rodziców (75%) spotyka się z nimi przynajmniej raz w tygodniu. Dwie trzecie dziadków (67%) minimum raz na siedem dni widuje swoje wnuki, a 64% rodziców równie często spotyka się ze swoimi dorosłymi dziećmi, które mieszkają osobno.

Nieco mniej intensywne, choć również częste, są osobiste kontakty z przyjaciółmi i bliskimi znajomymi (przynajmniej raz w tygodniu spotyka się z nimi 52% respondentów⁴), a także z teściami (50%), swoim rodzeństwem (45%) oraz z dziadkami (41%). Zdecydowanie rzadsze są natomiast kontakty z rodzeństwem współmałżonka. Co najmniej raz w tygodniu ze swoim szwagrem lub szwagierką spotyka się jedna czwarta badanych (24%). Jeżeli zaś chodzi o kontakty z dalszymi krewnymi, to w większości ograniczają się one do nie więcej niż kilku spotkań w roku, z tym że nieco częstsze są spotkania z własną dalszą rodziną niż z krewnymi współmałżonka.

Tabela 2

Jak często widuje się Pan(i) z:	Deklaracje częstości spotkań*					
	co najmniej raz w tygodniu	co najmniej raz w miesiącu	kilka razy w roku	raz w roku	raz na kilka lat	nie widzia- łe(a)m ich co najmniej pięć lat
	w procentach					
- rodzicami	75	12	8	2	1	2
- wnukami	67	15	11	4	1	2
- dorosłymi dziećmi mieszkającymi osobno	64	17	13	3	1	2
- przyjaciółmi, bliskimi znajomymi	52	30	14	2	2	0
- teściami	50	25	14	5	2	4
- swoim rodzeństwem	45	26	19	6	3	1
- dziadkami	41	28	19	6	1	5
- rodzeństwem współmałżonka	24	28	29	11	4	4
- innymi Pana(i) krewnymi	12	26	40	14	6	2
- innymi krewnymi współmałżonka	9	19	40	17	11	4

* Deklaracje badanych, którzy mają: rodziców (660 osób), wnuki (331 osób), dorosłe dzieci mieszkające osobno (435 osób), teściów (454 osoby), własne rodzeństwo (876 osób), dziadków (321 osób), rodzeństwo współmałżonka (672 osoby), innych własnych krewnych (945 osób), innych krewnych współmałżonka (725 osób), przyjaciół (980 osób) i utrzymują z nimi przynajmniej sporadyczne kontakty. Pominięto tych, którzy nie mają poszczególnych członków rodziny lub mają, ale nie wiedzą co się z nimi dzieje

⁴ Dotyczy oczywiście tych respondentów, którzy twierdzą, że mają przyjaciół lub bliskich znajomych.

Z porównania deklarowanej częstości spotkań rodzinnych w latach 1999–2013 wynika, że opisany układ więzi rodzinnych w zasadzie się nie zmienia. Nadal najbardziej intensywne są związki respondentów z ich rodzicami, wnukami i dorosłymi dziećmi. Niezmiennie bardzo ważne i relatywnie stałe, jeśli chodzi o częstość, są spotkania z przyjaciółmi i bliskimi znajomymi. Trzeba zaznaczyć, że w ostatnich latach minimalnie wzrosła deklarowana częstość spotkań z własnym rodzeństwem, nieco przybyło też osób deklarujących sporadyczne kontakty (nie częściej niż raz na kilka lat) z teściami, dziadkami, rodzeństwem współmałżonka oraz jego dalszymi krewnymi.

Tabela 3

Jak często widuje się Pan(i) z:	Deklaracje częstości spotkań*											
	co najmniej raz w miesiącu				kilka razy w roku, ale nie rzadziej niż raz w roku				raz na kilka lat lub rzadziej			
	1999	2003	2007	2013	1999	2003	2007	2013	1999	2003	2007	2013
	w procentach											
- rodzicami	88	88	91	87	11	10	7	10	1	2	1	3
- wnukami	-	82	86	82	-	16	13	15	-	2	1	3
- przyjaciółmi, bliskimi znajomymi	83	84	83	82	14	14	17	16	3	2	0	2
- dorosłymi dziećmi mieszkającymi osobno	89	80	81	81	10	17	17	16	1	3	1	3
- teściami	79	75	76	75	17	21	20	19	4	4	2	6
- swoim rodzeństwem	67	67	68	71	28	29	27	25	5	4	3	4
- dziadkami	-	65	68	69	-	31	29	25	-	4	2	6
- rodzeństwem współmałżonka	54	48	52	52	36	43	41	40	10	9	4	8
- innymi Pana(i) krewnymi	34	30	37	38	52	58	53	54	14	12	8	8
- innymi krewnymi współmałżonka	25	23	29	28	55	61	55	57	20	16	12	15

* Deklaracje osób, które mają wymienionych członków rodziny i utrzymują z nimi przynajmniej sporadyczne kontakty (zob. uwaga do tabeli 2). W 1999 roku nie pytaliśmy o relacje między dziadkami i wnukami

Na intensywność osobistych kontaktów w rodzinie zwykle w największym stopniu wpływają odległości dzielące miejsca zamieszkania jej członków. W rodzinach, których przedstawiciele mieszkają stosunkowo blisko siebie (w jednej miejscowości, gminie lub w różnych miejscowościach, ale niezbyt odległych od siebie), spotkania są oczywiście częstsze niż w rodzinach rozproszonych po Polsce lub świecie. Innym czynnikiem istotnie wpływającym na częstość spotkań jest wielkość miejscowości zamieszkania. Z reguły najczęstsze kontakty z rodziną mają mieszkańcy małych miast oraz wsi, natomiast mieszkańcy większych miejscowości zazwyczaj rzadziej deklarują częste i regularne spotkania rodzinne, zwłaszcza jeśli dotyczą dalszych krewnych.

Tabela 4. Deklaracje częstych i regularnych spotkań (minimum raz w tygodniu) z poszczególnymi członkami rodziny w zależności od terytorialnego rozproszenia rodziny

Jak często widuje się Pan(i) z*:	Które z poniższych określić najlepiej charakteryzuje Pana(i) rodzinę?		
	Większość członków mojej najbliższej rodziny** mieszka stosunkowo blisko siebie, w jednej miejscowości, gminie lub w różnych miejscowościach, ale niezbyt od siebie odległych	Moja najbliższa rodzina** jest rozproszona po całej Polsce	Moja najbliższa rodzina** jest rozproszona po świecie
	w procentach		
- rodzicami	81	53	71
- wnukami	80	54	24
- dorosłymi dziećmi mieszkającymi osobno	78	46	22
- przyjaciółmi, bliskimi znajomymi	53	49	51
- teściami	57	36	29
- swoim rodzeństwem	51	33	23
- dziadkami	47	19	39
- rodzeństwem współmałżonka	26	18	24
- innymi Pana(i) krewnymi	14	7	10
- innymi krewnymi współmałżonka	9	9	6

* W analizach pominięto tych, którzy nie mają poszczególnych członków rodziny lub mają, ale nie wiedzą, co się z nimi dzieje
** Rodzice, teściowie, dorosłe dzieci, moje rodzeństwo, rodzeństwo współmałżonka, dziadkowie, wnuki

Tabela 5. Deklaracje częstych i regularnych spotkań (minimum raz w tygodniu) z poszczególnymi członkami rodziny w zależności od miejsca zamieszkania

Jak często widuje się Pan(i) z*:	Miejsce zamieszkania				
	wieś	miasto			
		do 19 999	20 000 – 99 999	100 000 – 499 999	500 000 i więcej ludności
w procentach					
- rodzicami	80	87	73	62	66
- wnukami	70	75	60	62	63
- dorosłymi dziećmi mieszkającymi osobno	63	64	62	66	69
- przyjaciółmi, bliskimi znajomymi	50	65	50	49	49
- teściami	55	64	44	45	36
- swoim rodzeństwem	49	57	41	35	27
- dziadkami	46	47	48	30	17
- rodzeństwem współmałżonka	30	31	23	19	3
- innymi Pana(i) krewnymi	13	25	8	8	5
- innymi krewnymi współmałżonka	9	19	4	7	4

* W analizach pominięto tych, którzy nie mają poszczególnych członków rodziny lub mają, ale nie wiedzą, co się z nimi dzieje

PRZYJACIELSKIE RELACJE W RODZINIE

Głębokie przywiązanie do wartości rodzinnych, przejawiające się m.in. w intensywności kontaktów z członkami bliższej i dalszej rodziny, sprawia, że więzy krwi nierzadko sprzyjają powstawaniu przyjacielskich relacji. Aż 90% ankietowanych deklaruje, że utrzymuje zażyłe kontakty przynajmniej z jednym ze swoich krewnych, przy czym prawie połowa (45%) za bliskie sobie uważa od pięciu do dziesięciu osób z rodziny, a jedna ósma (13%) deklaruje, że wśród krewnych ma co najmniej jedenaścioro przyjaciół. Co piąty respondent (20%) wymienia trzy lub cztery takie osoby, co dwunasty (8%) – dwie, a nieliczni (4%) – jedną. Tylko trzech na stu badanych mających rodzinę (3%) twierdzi, że z żadnym z jej członków nie utrzymuje bliskich, przyjacielskich kontaktów.

Tabela 6

Z iloma osobami z rodziny utrzymuje Pan(i) bliskie, przyjacielskie, zażyłe kontakty?	Wskazania respondentów mających rodzinę według terminów badań			
	1999 (N=1028)	2003 (N=991)	2007 (N=863)	2013 (N=1001)
	w procentach			
Z nikim	5	2	5	3
Z jedną osobą	5	5	4	4
Z dwiema osobami	8	12	11	8
Z trzema-czterema	19	21	19	20
Z pięcioma-dziesięcioma	43	41	45	45
Z jedenastoma i więcej	19	14	10	13
Trudno powiedzieć	1	5	6	7
Średnia liczba przyjaciół w rodzinie	7,90	6,77	6,65	7,29

W ciągu ostatnich sześciu lat średnia deklarowana liczba przyjaciół w rodzinie nieco wzrosła, choć nadal jest mniejsza niż pod koniec lat dziewięćdziesiątych. Od ostatniego pomiaru nieco zmalały odsetki osób niemających przyjaciół wśród członków swojej rodziny (z 5% do 3%) oraz tych, które w gronie swoich krewnych mają dwie zaprzyjaźnione osoby (z 11% do 8%), nieznacznie wzrosła zaś liczba respondentów utrzymujących bliskie kontakty z co najmniej jedenastoma osobami z rodziny (z 10% do 13%).

Jak wynika z deklaracji, największą liczbę przyjaciół w rodzinie mają osoby w wieku od 25 do 34 lat (średnia 8,36), mieszkańcy miast do 20 tys. ludności (8,24), a w grupach zawodowych – rolnicy (8,71), pracownicy usług (8,35) i prywatni przedsiębiorcy (8,23). Z kolei o relatywnie najmniejszej liczbie zaprzyjaźnionych osób w rodzinie mówią

respondenci niepraktykujący religijnie (średnia 5,43), mieszkańcy dużych, ale nie największych miast (5,57), gospodynie domowe (6,11) oraz uczniowie i studenci (6,20) – zob. tabele aneksowe.

OKAZJE DO RODZINNEGO ŚWIĘTOWANIA

Polacy spotykają się z rodziną przy bardzo różnych okazjach, jednak najczęściej są to ważne i uroczyste wydarzenia w życiu poszczególnych członków rodziny, takie jak ślub, chrzest czy pogrzeb. Okoliczności te stanowią sposobność do spotkań rodzinnych dla 94% badanych. Ogromna większość respondentów spotyka się z rodziną również z okazji świąt kościelnych, takich jak Boże Narodzenie (93%) czy Wielkanoc (93%), a także podczas wieczerzy wigilijnej (90%) czy z okazji Wszystkich Świętych i Zaduszek (89%). Dość powszechną sposobnością do rodzinnego świętowania są również takie uroczystości, jak imieniny i urodziny, podczas których z krewnymi zazwyczaj spotyka się 87% ankietowanych.

O sile więzi rodzinnych świadczy jednak przede wszystkim fakt, że spotkania z rodziną odbywają się nie tylko z okazji świąt czy uroczystości rodzinnych. Zdecydowana większość Polaków utrzymuje osobiste kontakty z bliskimi także bez specjalnej okazji – w dni powszednie (80%) oraz w soboty i niedziele (78%), a ponad dwie trzecie (67%) spędza z rodziną długie weekendy, urlopy czy wakacje.

Nieco mniej popularną okazją do rodzinnych spotkań jest Nowy Rok (62% wskazań) czy, tym bardziej, sylwester (46%). Jako najmniej rodzinne traktowane są święta narodowe, np. Święto Niepodległości czy Konstytucji 3 maja, podczas których – jak wynika z deklaracji – z najbliższymi członkami rodziny spotyka się mniej więcej jedna czwarta Polaków (24%). Co jednak istotne, liczba osób spędzających z rodziną święta narodowe jest w ostatnich latach wyraźnie większa niż dziesięć lat temu.

W ciągu ostatnich sześciu lat niewiele zmieniły się deklaracje dotyczące rodzinnego świętowania. Wprawdzie Polacy nieco rzadziej przyznają, że w gronie najbliższej rodziny świętują sylwestra czy Nowy Rok, jednak systematycznie przybywa tych, którzy z bliższymi lub dalszymi krewnymi spędzają weekendy, a także urlopy i wakacje.

Tabela 7

Z jakiej okazji zazwyczaj spotyka się Pan(i) z rodziną? Czy są (jest) to:	Odpowiedzi twierdzące wśród osób mających rodzinę		
	2003 (N=991)	2007 (N=863)	2013 (N=1001)
	w procentach		
– uroczystości rodzinne, jak chrzciny, pierwsza komunია, ślub, pogrzeb	94	96	94
– Święta Bożego Narodzenia	92	93	93
– Święta Wielkanocne	91	92	93
– Wigilia Bożego Narodzenia	87	90	90
– Wszystkich Świętych, Zaduszki	90	89	89
– uroczystości rodzinne, jak imieniny, urodziny	86	88	87
– spotkania bez specjalnej okazji, w zwykły dzień	76	80	80
– soboty lub niedziele	71	74	78
– Nowy Rok	63	64	62
– długie weekendy, wakacje, urlopy	60	64	67
– sylwester	50	53	46
– święta narodowe, np. Święto Niepodległości, Konstytucji 3 maja	18	25	24
Wartość wskaźnika spotkań rodzinnych:	8,69	8,85	9,01

Sumaryczny wskaźnik powstały ze zliczenia różnych okoliczności traktowanych jako okazja do spotkań rodzinnych pozwala utwierdzić się w przekonaniu o prorodzinnym nastawieniu Polaków oraz pielęgnowaniu przez nich więzi rodzinnych. Na dwanaście przedstawionych okoliczności respondenci wskazywali przeciętnie dziewięć jako okazje, z jakich zazwyczaj spotykają się z członkami swojej rodziny. Co ciekawe, wartość tego wskaźnika nieznacznie, ale systematycznie wzrasta, co oznacza, że Polacy znajdują coraz więcej sposobności do rodzinnych spotkań.

Jak wynika z deklaracji, stosunkowo najwięcej okazji do spotkań z rodziną wykorzystują mieszkańcy najmniejszych miast, pracownicy usług, rolnicy i gospodynie domowe, a także respondenci praktykujący religijnie 1–2 razy w miesiącu. Z kolei relatywnie najmniej okoliczności rodzinnego świętowania wskazywali badani niezadowoleni ze swojej sytuacji materialnej i mający najniższe miesięczne dochody *per capita*, żyjący w miastach liczących 100 tys. i więcej mieszkańców oraz deklarujący lewicowe poglądy polityczne (zob. tabele aneksowe).



Wyniki naszych badań wskazują, że wszelkie obserwowane przemiany w zakresie realizowanych form życia małżeńsko-rodzinnego, a także różnego rodzaju okoliczności sprzyjające zanikowi kontaktów osobistych nie wpływają na relacje rodzinne. Więzy, które łączą Polaków z ich bliskimi krewnymi, są silne i trwałe. Rodziny w zdecydowanej większości nadal pozostają sobie bliskie zarówno terytorialnie, jak i duchowo. Utrzymują ze sobą zażyłe kontakty i spotykają się przy różnego rodzaju okazjach, a nierzadko również bez specjalnych okoliczności. Częściej niż kiedyś spędzają ze sobą weekendy oraz urlopy i wakacje.

Opracował
Rafał BOGUSZEWSKI

Tabela 1

		Które z poniższych określeń najlepiej charakteryzuje Pana(i) rodzinę?			Liczba osób
		Większość członków mojej najbliższej rodziny* mieszka stosunkowo blisko siebie, w jednej miejscowości, gminie lub w różnych miejscowościach, ale niezbyt od siebie odległych	Moja najbliższa rodzina* jest rozproszona po całej Polsce	Moja najbliższa rodzina* jest rozproszona po świecie	
		%	%	%	
Ogółem		71	21	8	1005
Płeć	Mężczyźni	70	22	8	486
	Kobiety	71	20	9	519
Wiek	18-24 lata	81	15	4	118
	25-34	78	14	8	203
	35-44	74	20	6	171
	45-54	66	26	9	165
	55-64	63	25	10	174
	65 lat i więcej	62	25	12	173
Miejsce zamieszkania	Wieś	72	21	8	396
	Miasto do 19 999	78	14	7	157
	20 000 - 99 999	70	18	11	194
	100 000 - 499 999	63	26	10	161
	500 000 i więcej mieszk.	67	28	6	98
Wykształcenie	Podstawowe	68	21	10	218
	Zasadnicze zawodowe	68	22	10	252
	Średnie	74	20	6	337
	Wyższe	70	20	10	198
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	67	25	8	96
	Średni personel, technicy	70	24	5	35
	Pracownicy adm.-biurowi	72	12	16	80
	Pracownicy usług	65	27	8	65
	Robotnicy wykwalifikowani	70	24	6	105
	Robotnicy niewykwalifik.	73	21	5	53
	Rolnicy	78	21	1	65
	Pracujący na własny rach.	78	12	10	47
Bierni zawodowo	Renciści	66	28	5	66
	Emeryci	63	25	12	197
	Uczniowie i studenci	85	12	2	59
	Bezrobotni	74	15	11	81
		Gospodynie domowe i inni	75	13	11
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	72	17	12	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	72	22	6	112
	sekt. pryw. poza rolnict.	70	23	7	236
	prywatnym gosp. rolnym	77	22	1	66
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	68	20	10	137
	501-750	68	22	9	121
	751-1000	70	19	10	141
	1001-1500	68	19	13	178
	Powyżej 1500 zł	69	24	7	168
Ocena własnych war. mater.	Złe	63	23	12	162
	Średnie	69	22	9	437
	Dobre	75	19	6	406
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	60	25	13	61
	Raz w tygodniu	75	19	6	455
	1-2 razy w miesiącu	67	22	10	161
	Kilka razy w roku	72	18	10	204
	W ogóle nie uczestniczy	61	28	11	123
Poglądy polityczne	Lewica	68	20	12	139
	Centrum	72	20	8	376
	Prawica	68	22	9	266
	Trudno powiedzieć	72	20	7	224

* Rodzice, teściowie, dorosłe dzieci, moje rodzeństwo, rodzeństwo współmałżonka, dziadkowie, wnuki

Tabela 2

		Z iloma osobami z rodziny utrzymuje Pan(i) bliskie, przyjacielskie, zażyłe kontakty?						Średnia	Liczba osób	
		Z nikim	Z jedną	Z dwiema	Z trzema-czterema	Z pięcioma-dziesięcioma	Z jedenastoma i więcej			Trudno powiedzieć
		%	%	%	%	%	%			%
Ogółem		3	4	8	20	45	13	7	7,29	1000
Płeć	Mężczyźni	3	5	7	18	46	11	9	7,38	484
	Kobiety	2	4	9	21	45	14	5	7,21	516
Wiek	18-24 lata	3		11	23	44	11	9	6,85	117
	25-34	2	3	9	16	44	19	7	8,36	203
	35-44	2	4	6	23	48	10	6	7,16	171
	45-54	3	5	7	17	55	9	4	7,08	165
	55-64	4	5	7	21	41	14	9	7,12	172
	65 lat i więcej	4	7	10	19	41	12	7	6,85	172
Miejsce zamieszkania	Wieś	2	3	6	18	49	14	8	7,75	396
	Miasto do 19 999	2	3	10	20	38	20	7	8,24	156
	20 000 - 99 999	3	5	11	16	48	13	5	7,22	192
	100 000 - 499 999	5	7	12	22	41	6	7	5,57	160
	500 000 i więcej mieszk.	4	3	6	26	47	7	7	6,86	96
Wykształcenie	Podstawowe	4	7	11	15	43	13	7	7,05	214
	Zasadnicze zawodowe	3	5	8	21	46	10	7	6,85	252
	Średnie	3	2	8	19	45	15	8	7,73	337
	Wyższe	2	3	5	23	48	13	6	7,39	197
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	3	2	7	20	48	16	4	7,59	96
	Średni personel, technicy				28	53	14	5	7,73	35
	Pracownicy adm.-biurowi	7	5	6	20	47	12	4	6,57	80
	Pracownicy usług		1	16	18	38	19	6	8,35	65
	Robotnicy wykwalifikowani	1	6	13	13	45	13	9	7,73	105
	Robotnicy niewykwalifik.		8	10	12	47	18	5	8,06	52
	Rolnicy	1	4		24	48	16	8	8,71	65
	Pracujący na własny rach.	1	1	4	19	44	17	13	8,23	47
Bierni zawodowo	Renciści	5	4	9	20	47	8	8	6,86	64
	Emeryci	4	6	9	22	40	13	6	6,89	196
	Uczniowie i studenci	2		12	18	53	4	11	6,20	58
	Bezrobotni	7	3	3	22	48	11	6	6,82	81
	Gospodynie domowe i inni		8	13	16	48	7	9	6,11	56
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	1	3	5	22	49	16	4	7,83	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	5	5	15	17	51	6	2	6,06	111
	sekt. pryw. poza rolnict.	1	4	9	15	43	19	10	8,45	234
	prywatnym gosp. rolnym	1	4		25	49	13	8	8,41	66
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	4	6	10	19	39	16	8	7,35	136
	501-750	4	4	12	20	48	11	1	6,46	120
	751-1000	3	5	9	17	49	14	3	7,40	140
	1001-1500	2	6	6	22	48	13	4	7,34	178
	Powyżej 1500 zł	2	2	6	19	55	9	7	7,55	167
Ocena własnych war. mater.	Złe	7	9	7	19	39	13	6	6,68	159
	Średnie	3	3	10	20	44	13	8	7,40	437
	Dobre	2	3	7	19	50	13	6	7,42	404
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	5	1	10	12	52	16	5	7,43	60
	Raz w tygodniu	3	3	6	20	46	14	8	7,53	455
	1-2 razy w miesiącu	1	6	6	18	52	12	5	7,31	160
	Kilka razy w roku	2	2	12	18	43	14	8	7,83	204
	W ogóle nie uczestniczy	5	10	11	28	34	7	6	5,43	121
Poglądy polityczne	Lewica	4	5	10	21	41	13	5	7,02	139
	Centrum	3	3	9	20	48	10	7	7,01	374
	Prawica	1	5	7	19	48	14	6	7,70	263
	Trudno powiedzieć	4	4	8	19	40	15	9	7,45	224

Tabela 3

		Wskaźnik spotkań rodzinnych		Liczba osób
		Średnia	Odchylenie standardowe	
Ogółem		9,01	2,46	1005
Płeć	Mężczyźni	8,91	2,47	486
	Kobiety	9,09	2,45	519
Wiek	18-24 lata	8,88	2,47	118
	25-34	9,32	2,00	203
	35-44	9,23	2,19	171
	45-54	8,95	2,69	165
	55-64	8,79	2,77	174
	65 lat i więcej	8,76	2,59	173
Miejsce zamieszkania	Wieś	9,21	2,20	396
	Miasto do 19 999	9,55	2,40	157
	20 000 - 99 999	8,71	2,71	194
	100 000 - 499 999	8,58	2,68	161
	500 000 i więcej mieszk.	8,60	2,41	98
Wykształcenie	Podstawowe	8,72	2,72	218
	Zasadnicze zawodowe	9,11	2,60	252
	Średnie	9,06	2,32	337
	Wyższe	9,10	2,18	198
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	8,89	2,31	96
	Średni personel, technicy	9,24	2,11	35
	Pracownicy adm.-biurowi	9,35	2,36	80
	Pracownicy usług	9,49	2,11	65
	Robotnicy wykwalifikowani	9,17	2,33	105
	Robotnicy niewykwalifik.	8,83	3,00	53
	Rolnicy	9,40	1,75	65
	Pracujący na własny rach.	8,93	2,42	47
Bierni zawodowo	Renciści	8,60	2,94	66
	Emeryci	8,81	2,63	197
	Uczniowie i studenci	8,83	2,50	59
	Bezrobotni	8,60	2,72	81
	Gospodynie domowe i inni	9,40	2,04	56
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	9,52	1,96	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	8,82	2,57	112
	sekt. pryw. poza rolnict.	9,09	2,43	236
	prywatnym gosp. rolnym	9,34	1,82	66
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	8,55	2,76	137
	501-750	8,86	2,64	121
	751-1000	9,35	2,28	141
	1001-1500	8,87	2,49	178
	Powyżej 1500 zł	9,05	2,02	168
Ocena własnych war. mater.	Złe	8,17	2,92	162
	Średnie	9,03	2,51	437
	Dobre	9,32	2,11	406
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	8,67	2,92	61
	Raz w tygodniu	9,25	2,27	455
	1-2 razy w miesiącu	9,46	2,28	161
	Kilka razy w roku	8,91	2,44	204
	W ogóle nie uczestniczy	7,84	2,76	123
Poglądy polityczne	Lewica	8,59	2,56	139
	Centrum	8,95	2,60	376
	Prawica	9,18	2,22	266
	Trudno powiedzieć	9,13	2,40	224